

Στρασβούργο, 5.7.2016
COM(2016) 451 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ανακοίνωση για τη λήψη περαιτέρω μέτρων με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και
της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής**

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα δράσης για δικαιότερη, διαφανέστερη και αποτελεσματικότερη φορολόγηση στην ΕΕ, σύμφωνα με τον ευρύτερο στόχο της για βιώσιμη ανάπτυξη και επενδύσεις με σκοπό τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε μια πιο ολοκληρωμένη ενιαία αγορά. Οι εταιρείες θα πρέπει να καταβάλλουν φόρους στη χώρα στην οποία πραγματοποιούν κέρδη. Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής αποτελούν καίρια επιδίωξη του εν λόγω προγράμματος δράσης.

Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή στερούν από τους δημόσιους προϋπολογισμούς έσοδα δισεκατομμυρίων ευρώ κάθε έτος, στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων και παρεμποδίζουν τη δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση όλων των φορολογουμένων. Υπονομεύουν την έννοια των φιλοαναπτυξιακών φορολογικών συστημάτων και αποτελούν εμπόδιο στην επιτυχία της Ένωσης Κεφαλαιαγορών. Η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα δυσχεραίνονται καθώς οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες δημιουργούν τις περισσότερες θέσεις απασχόλησης στην Ευρώπη, καταλήγουν να πληρώνουν αναλογικά περισσότερους φόρους από ό,τι οι μεγαλύτερες εταιρείες που έχουν την οικονομική δυνατότητα να επιδίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η φοροαποφυγή μπορεί επίσης να αυξήσει τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας, καθώς οι κυβερνήσεις αντισταθμίζουν την απώλεια εσόδων με αύξηση της φορολογίας αλλού, εις βάρος της απασχόλησης και της υγιούς αγοράς εργασίας. Η δίκαιη φορολόγηση είναι επίσης θεμελιώδης για το κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ των πολιτών και των κυβερνήσεών τους. Η δημόσια έκκληση για ανάληψη δράσης είναι μεγάλη προκειμένου να καταπολεμηθούν οι επιθετικές φορολογικές πρακτικές που μειώνουν τα έσοδα τα οποία οι κυβερνήσεις διαθέτουν για άλλους σκοπούς.

Λόγω του διασυννοριακού χαρακτήρα της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, η αμιγώς εθνική δράση για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων είναι γενικά αναποτελεσματική. Στην πραγματικότητα, τα ασυντόνιστα εθνικά μέτρα για την καταπολέμηση των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών μπορούν να επιδεινώσουν την κατάσταση, προκαλώντας κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς, δημιουργώντας νέες επιβαρύνσεις για τους φορολογούμενους και νέα νομοθετικά κενά τα οποία μπορούν να εκμεταλλευθούν οι ασκούντες επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η συντονισμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε διεθνές επίπεδο, είναι ουσιώδους σημασίας.

Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε ορισμένες προτάσεις για μια αυστηρότερη και καλύτερα συντονισμένη στάση της ΕΕ έναντι των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών, η οποία ευθυγραμμίζεται με το διεθνές πρόγραμμα δράσης και προχωρά ακόμη περισσότερο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την ενιαία αγορά. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες οδήγησαν ήδη σε αξιόλογα επιτεύγματα, τα οποία θα βελτιώσουν ουσιαστικά το φορολογικό περιβάλλον για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη. Η Επιτροπή έχει επίσης δρομολογήσει έρευνα βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις προκειμένου να διερευνήσει κατά πόσον ορισμένα κράτη μέλη παρείχαν φορολογικά πλεονεκτήματα σε επιλεγμένες πολυεθνικές εταιρείες¹.

¹ Για την έννοια των κρατικών ενισχύσεων βλέπε τα σημεία 169 έως 174 της ανακοίνωσης:

Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτευχθεί, πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής και τον περιορισμό των δυνατοτήτων μεγάλης κλίμακας απόκρυψης κεφαλαίων, μετά τις αποκαλύψεις των μέσων ενημέρωσης στη γνωστή υπόθεση των «εγγράφων του Παναμά» («Panama Papers»).

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής και τους τομείς προτεραιότητας για ανάληψη δράσης κατά τους προσεχείς μήνες, σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και των παράνομων χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων.

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ

Μεγαλύτερη φορολογική διαφάνεια

Το πρώτο βήμα προς μια δικαιότερη και αποτελεσματικότερη φορολογία ήταν η διασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας στη φορολογία σε ολόκληρη την Ευρώπη. Μετά από δύο φιλόδοξες προτάσεις της Επιτροπής για τη διαφάνεια, τα κράτη μέλη συμφώνησαν πρόσφατα να επαυξήσουν τον ανοιχτό χαρακτήρα και τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών τους και να εντείνουν τους ελέγχους επί των διασυνοριακών φορολογικών πρακτικών των εταιρειών. Από το 2017 όλα τα κράτη μέλη θα ανταλλάσσουν αυτόματα πληροφορίες μεταξύ τους για τις διασυνοριακές φορολογικές αποφάσεις τους σε συστηματική βάση. Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2016, τα κράτη μέλη συμφώνησαν ότι οι φορολογικές αρχές τους θα ανταλλάσσουν αυτόματα εκθέσεις ανά χώρα για τις δραστηριότητες των πολυεθνικών για φορολογικούς σκοπούς. Οι εν λόγω νέες νομοθετικές διατάξεις θα βελτιώσουν σημαντικά την ικανότητα των κρατών μελών να προστατεύουν τις φορολογικές τους βάσεις και να καταπολεμήσουν τους μηχανισμούς φοροαποφυγής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενισχύει επίσης τη διαφάνεια έναντι του ευρέος κοινού. Την επαύριο της χρηματοπιστωτικής κρίσης θεσπίστηκαν αυστηρές απαιτήσεις διαφάνειας για τις τράπεζες. Βάσει της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις², τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να δημοσιοποιούν καίριας σημασίας στοιχεία για τις δραστηριότητές τους, τους φόρους, τα κέρδη και τις δημόσιες επιδοτήσεις τους ανά χώρα, εντός και εκτός της ΕΕ. Βάσει της λογιστικής οδηγίας, οι μεγάλες βιομηχανίες εξόρυξης και υλοτομίας οφείλουν επίσης να προβαίνουν σε δημόσια υποβολή εκθέσεων ανά χώρα (CBCR).

Τον Απρίλιο του 2016, η Επιτροπή πρότεινε κάθε πολυεθνική με κύκλο εργασιών άνω των 750 εκατ. EUR, η οποία δραστηριοποιείται στην ΕΕ, να υποχρεούται να δημοσιεύει ένα συγκεκριμένο σύνολο φορολογικών στοιχείων στο Διαδίκτυο. Τα στοιχεία ανά χώρα θα πρέπει να δημοσιοποιούνται από τις εν λόγω εταιρείες για κάθε χώρα της ΕΕ, καθώς και για εκείνες τις φορολογικές δικαιοδοσίες που δεν συμμορφώνονται με τα πρότυπα χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης. Θα πρέπει να παρέχονται επίσης συγκεντρωτικά

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_of_aid_el.pdf

² Οδηγία 2013/36/ΕΕ

στοιχεία για πράξεις που πραγματοποιούνται στον υπόλοιπο κόσμο. Οι εν λόγω κανόνες θα ενισχύσουν τη λογοδοσία των μεγάλων πολυεθνικών σε φορολογικά θέματα, παρέχοντας τη δυνατότητα στους πολίτες να ελέγχουν καλύτερα τη φορολογική συμπεριφορά τους και ενθαρρύνοντάς τους να πληρώνουν φόρους στη χώρα στην οποία πραγματοποιούν κέρδη, διαφυλάττοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα και αποφεύγοντας την επιβάρυνση μικρότερων εταιρειών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να εξετάσουν άμεσα την παρούσα πρόταση.

Βάσει των μέτρων της ΕΕ απαιτείται επίσης διαφάνεια όσον αφορά τους λογαριασμούς των μεμονωμένων ατόμων. Από τον Ιανουάριο του 2016 ισχύει νέα νομοθεσία για την πρόληψη της απόκρυψης υπεράκτιων κεφαλαίων. Βάσει της οδηγίας για τη διοικητική συνεργασία, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ανταλλάσσουν μεταξύ τους αυτόματα ένα εκτενές σύνολο στοιχείων για τα εισοδήματα και τα κεφάλαια που κατέχουν άτομα και οντότητες στο εξωτερικό. Επιπλέον, νέες συμφωνίες για τη φορολογική διαφάνεια έχουν επίσης υπογραφεί με την Ελβετία, το Λιχτενστάιν, την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο, και παρόμοια συμφωνία θα υπογραφεί με το Μονακό κατά τις προσεχείς εβδομάδες. Η νέα αυτή προσέγγιση της διαφάνειας θα βελτιώσει την ικανότητα των κρατών μελών να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τους φοροφυγάδες, ενώ θα λειτουργεί επίσης ως αποτρεπτικό μέσο κατά της απόκρυψης εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων σε υπεράκτιες χώρες για φορολογικούς σκοπούς. Τέλος, βάσει της τέταρτης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συστήσουν κεντρικά μητρώα με στοιχεία για τους πραγματικούς δικαιούχους, να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη διαφάνεια στις ροές κεφαλαίων και να βελτιώσουν την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Επιτροπή έχει καλέσει τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή τους εν λόγω κανόνες έως το τέλος του έτους.

Δικαιότερη φορολογία

Το έργο της Επιτροπής για μεγαλύτερη φορολογική διαφάνεια συνδυάστηκε με μια εξίσου αποφασιστική προσέγγιση προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους τα κατάλληλα εργαλεία για να προστατεύουν τις φορολογικές τους βάσεις από καταχρηστικές φορολογικές πρακτικές και να εισπράττουν τα νόμιμα έσοδά τους.

Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για μια δίκαιη και αποτελεσματική φορολόγηση³ του Ιουνίου 2015 περιλαμβάνει μια δέσμη μέτρων για τον εκσυγχρονισμό της φορολογίας των εταιρειών στην ΕΕ. Το σχέδιο δράσης έθεσε τις βάσεις για μια πολυδιάστατη προσέγγιση της ΕΕ για τον περιορισμό του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και των καθεστώτων που τον ευνοούν, ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα τον κίνδυνο αδικαιολόγητης διπλής φορολόγησης. Οι εργασίες έχουν ήδη προχωρήσει σημαντικά όσον αφορά έναν μεγάλο αριθμό δράσεων, εκ των οποίων κυρίως την εκπόνηση πρότασης για την εκ νέου δρομολόγηση της κοινής ενοποιημένης βάσης φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ), την οποία η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει πριν από το τέλος του έτους, με σκοπό τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην ενιαία αγορά με παράλληλη εξάλειψη των διαφορών μεταξύ εθνικών συστημάτων τις οποίες επί του παρόντος εκμεταλλεύονται όσοι προβαίνουν σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό.

Η δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής του Ιανουαρίου 2016 περιελάμβανε νομικά δεσμευτικά μέτρα για την αντιμετώπιση του επιθετικού

³ COM(2015) 302

φορολογικού σχεδιασμού και εξωτερική στρατηγική για την προώθηση της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης διεθνώς. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά το σύνολο των στοιχείων της εν λόγω δέσμης. Τον Ιούνιο του 2016 εγκρίθηκε από το Συμβούλιο η οδηγία για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η εν λόγω οδηγία θα βοηθήσει στην πρόληψη ορισμένων από τους πιο διαδεδομένους τρόπους μεταφοράς κερδών, μέσω συντονισμένων κανόνων για την επίλυση ασυμφωνιών στη μεταχείριση υβριδικών μέσων, τη φορολόγηση ελεγχόμενων αλλοδαπών εταιρειών και τον περιορισμό της δυνατότητας έκπτωσης τόκων, μεταξύ άλλων. Η εξωτερική στρατηγική εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Μάιο του 2016 και οι εργασίες συνεχίζονται για καθεμία από τις δράσεις της, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας κατάρτισης κοινού καταλόγου της ΕΕ με τις μη συνεργάσιμες φορολογικές δικαιοδοσίες. Έχει επίσης σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη βελτίωση άλλων τομέων της φορολογίας εταιρειών, όπως η αναθεώρηση των κανόνων σχετικά με τις τιμές μεταβίβασης και των προτιμησιακών καθεστώτων των κρατών μελών, σύμφωνα με τα νέα διεθνή πρότυπα. Επιπλέον, η Επιτροπή δραστηριοποιείται ενεργά στις περιπτώσεις όπου τα κίνητρα που παρέχονται σε επιλεγμένες επιχειρήσεις μπορεί να παραβιάζουν τους κανόνες της ΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων.

Η Επιτροπή τάσσεται επίσης υπέρ μιας πιο υπεύθυνης χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο. Έχει σημειωθεί σταθερή πρόοδος στη βελτίωση της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης παγκοσμίως και στη θωράκιση των φορολογικών συστημάτων από καταχρηστικές φορολογικές πρακτικές. Ειδικότερα, τα μέτρα του ΟΟΣΑ για τη διάβρωση της φορολογικής βάσης και τη μεταφορά κερδών (BEPS) θα κλείσουν σημαντικούς διαύλους επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, εάν εφαρμοστούν πλήρως και ευρέως.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

Παρά την εν λόγω σημαντική πρόοδο, η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής. Οι πρόσφατες αποκαλύψεις που έγιναν από τα μέσα ενημέρωσης κατέδειξαν τον τρόπο με τον οποίο οι συγκεκαλυμμένες εταιρικές συμμετοχές και οικονομικές δομές εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται για την απόκρυψη εσόδων και περιουσιακών στοιχείων σε υπεράκτιες χώρες, συχνά με τη βοήθεια πολύπλοκων συμβουλών. Ενώ ορισμένες δομές ενδέχεται να έχουν νόμιμο σκοπό, κάποιες από τις εν λόγω δραστηριότητες μπορεί να στηρίζουν τη διαφθορά, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη φοροδιαφυγή.

Πολλά από τα νέα μέτρα που προαναφέρθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των δεσμευτικών διατάξεων κατά των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών, των νέων απαιτήσεων διαφάνειας και του κοινού ενωσιακού καταλόγου των μη συνεργάσιμων φορολογικών δικαιοδοσιών, θα πρέπει να περιορίζουν τέτοιες πρακτικές στο μέλλον. Εντούτοις, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά κενά στο ενωσιακό και στο διεθνές φορολογικό πλαίσιο που πρέπει να καλυφθούν με σκοπό την πρόληψη των διασυνοριακών καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών και των παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμερίζεται αυτή την άποψη και έχει συστήσει εξεταστική επιτροπή για τα «έγγραφα του Παναμά», η οποία θα πρέπει να παράσχει χρήσιμες διευκρινίσεις για την αντίδραση της ΕΕ στις εν λόγω αποκαλύψεις.

1. Αξιοποίηση της διασύνδεσης μεταξύ της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των κανόνων φορολογικής διαφάνειας

Με τα «έγγραφα του Παναμά» επιβεβαιώθηκε ότι η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τους πραγματικούς δικαιούχους μπορεί να διευκολύνει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη διαφθορά και τη φοροδιαφυγή. Οι απαντήσεις σε αυτά τα προβλήματα θα πρέπει, συνεπώς, να είναι συμπληρωματικές και αλληλοσυνδεόμενες.

Η Επιτροπή πρότεινε σήμερα τροποποιήσεις της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁴, με συγκεκριμένο σκοπό την ενίσχυση των μηχανισμών άμυνας της ΕΕ κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.⁵

Οι εν λόγω τροποποιήσεις περιλαμβάνουν τη διεύρυνση του όγκου των πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση οι Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, εισάγοντας απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας για την ανταλλαγή εικονικών νομισμάτων και ενισχύοντας τις επαληθεύσεις και τους ελέγχους όσον αφορά τα προπληρωμένα μέσα.

Επίσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει σύντομα, για πρώτη φορά, έναν ενωσιακό κατάλογο τρίτων χωρών υψηλού κινδύνου των οποίων τα καθεστάτα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας παρουσιάζουν στρατηγικές ανεπάρκειες. Οι τροποποιήσεις της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνουν εναρμονισμένο κατάλογο μέτρων δέουσας επιμέλειας τα οποία πρέπει να εφαρμόζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά τις ροές κεφαλαίων από τις εν λόγω χώρες.

Ορισμένες από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις αφορούν άμεσα τα νομοθετικά κενά που ήρθαν στο φως από τις πρόσφατες διαρροές στα μέσα ενημέρωσης, κενά τα οποία επέτρεπαν την απόκρυψη κεφαλαίων σε υπεράκτιες χώρες με σκοπό τη φοροδιαφυγή.

Πρώτον, στην τροποποιημένη οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μειώθηκε το όριο για τη δήλωση των πραγματικών δικαιούχων για τις παθητικές εταιρικές οντότητες. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι οι εν λόγω δομές θα υπόκεινται σε μεγαλύτερη διαφάνεια και ενδελεχή έλεγχο. Δεύτερον, ως μέρος των ευρύτερων υποχρεώσεων υποβολής οικονομικών εκθέσεων για φορολογικούς σκοπούς, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να εφαρμόζουν συστηματικά τους κείμενους κανόνες δέουσας επιμέλειας όσον αφορά τους υφιστάμενους πελάτες, καθώς και όλους τους νέους πελάτες. Αυτό θα επιτρέπει την παρακολούθηση λογαριασμών που δεν έχουν επανελεγχθεί από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για περισσότερο από μία δεκαετία και ενδέχεται να έχουν χρησιμοποιηθεί για παράνομους σκοπούς. Τρίτον, έχουν διευκρινιστεί οι απαιτήσεις καταγραφής των πραγματικών δικαιούχων των εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης, προκειμένου να εξαλειφθούν τα κενά στη νομοθεσία και οι εθνικές διαφορές. Τέταρτον, θα βελτιωθεί η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους: τα κράτη μέλη θα πρέπει, μέσω τροποποιήσεων της οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο, να παράσχουν δημόσια πρόσβαση σε σειρά πληροφοριών που αφορούν εταιρείες και εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης εμπορικού χαρακτήρα⁶ για τις άλλες εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης, η πρόσβαση στα εν

⁴ COM(2016) 450

⁵ Βλ. επίσης το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, COM(2016) 50

⁶ Εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης οι οποίες περιλαμβάνουν οποιοδήποτε ακίνητο υπό την κατοχή ή για λογαριασμό ατόμου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα που συνίσταται σε ή περιλαμβάνει

λόγω πληροφορίες θα είναι δυνατή για αυτές που έχουν έννομο συμφέρον. Αυτό θα συμβάλει στην καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των νομικών οντοτήτων και μορφωμάτων.

Εκτός από τις εν λόγω τροποποιήσεις της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο, η Επιτροπή πρότεινε επίσης συμπληρωματική αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας⁷. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλισθεί ότι οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που παρέχονται στο πλαίσιο των κανόνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κυρίως στα στοιχεία δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και στα στοιχεία των εθνικών τους μητρώων για τους πραγματικούς δικαιούχους, για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, και όχι μόνο στο πλαίσιο της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Πράγματι, το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έχουν επί του παρόντος τη δυνατότητα να αποφασίζουν εάν θα παράσχουν ή όχι πρόσβαση στις φορολογικές αρχές στα εν λόγω στοιχεία περιορίζει την αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων. Έχοντας πρόσβαση στα εν λόγω στοιχεία, οι φορολογικές αρχές θα είναι σε θέση να εντοπίζουν το πρόσωπο που κρύβεται πίσω από μια αδιαφανή εταιρεία, εταιρική δομή ή οντότητα, και να αντιδρούν γρήγορα σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

Η αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή της νομοθεσίας αποτελούν στοιχείο καίριας σημασίας για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας εν γένει. Είναι κεφαλαιώδους σημασίας τα κράτη μέλη να μεταφέρουν στο εσωτερικό τους δίκαιο και να εφαρμόσουν στην πράξη το εν λόγω ενισχυμένο νομικό πλαίσιο.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καταλήξουν πάραυτα σε συμφωνία σχετικά με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προκειμένου να βελτιωθεί η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και να εξαλειφθούν τα μεγάλα νομοθετικά κενά που επέτρεπαν στους φοροφυγάδες να διαφεύγουν τον εντοπισμό κατά τη μεταφορά κεφαλαίων σε υπεράκτιες χώρες.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει επίσης να εγκρίνουν γρήγορα την προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας για τη διοικητική συνεργασία, η οποία ενισχύει τις συνέργειες μεταξύ των κανόνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των κανόνων της ΕΕ για τη φορολογική διαφάνεια. Τα ανωτέρω θα διασφαλίσουν ότι οι φορολογικές αρχές θα έχουν πρόσβαση σε ζωτικές πληροφορίες σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που θα τους επιτρέπει να πατάξουν τη φοροδιαφυγή και την φοροαποφυγή που διενεργείται μέσω υπεράκτιων κεφαλαίων.

2. Βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών για τους πραγματικούς δικαιούχους

διαχείριση εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης και ενεργεί ως καταπιστευματικός διαχειριστής εταιρείας καταπιστευματικής διαχείρισης στο πλαίσιο της εν λόγω επιχειρηματικής δραστηριότητας με σκοπό τη δημιουργία κέρδους, και άλλα είδη νομικών μορφωμάτων με δομή ή λειτουργίες παρεμφερείς με αυτές των εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης.

⁷ COM(2016) 452

Οι προαναφερόμενες προτάσεις που έχουν σκοπό να επιτρέψουν στις φορολογικές αρχές να έχουν πρόσβαση σε περισσότερες πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους σε εθνικό επίπεδο θα βελτιώσουν σημαντικά την ικανότητά τους να στοχεύουν τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή. Ωστόσο, η αποτελεσματική αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής θα απαιτήσουν περαιτέρω μέτρα, ιδίως την άμεση εφαρμογή της διαφάνειας σε διασυνοριακό επίπεδο όσον αφορά τους πραγματικούς δικαιούχους.

Η ΕΕ έχει εδώ και καιρό επίγνωση της σημασίας της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ φορολογικών αρχών για την καταπολέμηση των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών. Η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ φορολογικών αρχών αποτελεί εν προκειμένω ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία της ΕΕ. Η εν λόγω διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών επεκτάθηκε πρόσφατα προκειμένου να καλύψει όλους τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς, τις φορολογικές αποφάσεις και τις πληροφορίες για τις δραστηριότητες των πολυεθνικών για φορολογικούς σκοπούς.

Υπό το πρίσμα της κατάστασης που ήρθε στο φως μετά τις πρόσφατες αποκαλύψεις των μέσων ενημέρωσης, ισχυρά επιχειρήματα συνηγορούν υπέρ της επέκτασης της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ φορολογικών αρχών έτι περισσότερο, ώστε να συμπεριληφθούν πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους, εντός της ΕΕ και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η δυνατότητα των φορολογικών αρχών να έχουν άμεση πρόσβαση σε λεπτομερή στοιχεία που αφορούν τους πραγματικούς δικαιούχους άλλων κρατών μελών θα βελτιώσει σημαντικά την ικανότητά τους να επικεντρώνονται στους κινδύνους της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Σε ενωσιακό επίπεδο, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν να συμμετάσχουν σε ένα πιλοτικό έργο που δρομολογήθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Γαλλία, για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους τελικούς πραγματικούς δικαιούχους εταιρειών και εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης⁸. Αυτό θα αποτελέσει τη φυσική επέκταση των διατάξεων περί διαφάνειας που έχουν ήδη ενσωματωθεί στο δίκαιο της ΕΕ και των προτάσεων που υποβάλλονται σήμερα, οι οποίες επιτρέπουν στις φορολογικές αρχές να έχουν πλήρη πρόσβαση στις πληροφορίες που αφορούν τους πραγματικούς δικαιούχους. Η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών για τους πραγματικούς δικαιούχους θα μπορούσε ενδεχομένως να ενσωματωθεί στο δεσμευτικό πλαίσιο για τη φορολογική διαφάνεια που ήδη υφίσταται στην ΕΕ.

Σε διεθνές επίπεδο, η Ομάδα των 20 (G20) επιβεβαίωσε εκ νέου την ύψιστη προτεραιότητα που δίνει στη χρηματοοικονομική διαφάνεια σε διεθνές επίπεδο. Τον Απρίλιο του 2016 κάλεσε τον ΟΟΣΑ και την Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF)⁹ να προτείνουν ένα νέο παγκόσμιο πρότυπο διαφάνειας για τους πραγματικούς δικαιούχους έως τον Οκτώβριο. Η Επιτροπή χαιρετίζει θερμά την εν λόγω πρωτοβουλία, η οποία θα παράσχει στις φορολογικές αρχές πρόσβαση σε ζωτικές πληροφορίες για την αποκάλυψη πολύπλοκων και συγκεκαλυμμένων υπεράκτιων μηχανισμών παγκοσμίως. Η Επιτροπή θα προσφέρει κάθε δυνατή στήριξη στην εκπόνηση του νέου παγκόσμιου προτύπου διαφάνειας. Μόλις γίνουν γνωστές οι λεπτομέρειες για τον τρόπο υλοποίησης της νέας παγκόσμιας πρωτοβουλίας, η Επιτροπή

⁸ <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Taxation/Articles/G5-letter-to-G20-counterparts-regarding-action-on-beneficial-ownership.html>

⁹ Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

θα προβεί σε ανάλυση στο πλαίσιο ενδεχόμενης διασύνδεσης των μητρώων των κρατών μελών για τους πραγματικούς δικαιούχους.

Η Επιτροπή έχει αρχίσει να εξετάζει το πλέον κατάλληλο πλαίσιο μέσω του οποίου θα μπορούσε να εφαρμοστεί η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι φορολογικές αρχές έχουν επικαιροποιημένες και αξιόπιστες πληροφορίες για εταιρείες και εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης στο εξωτερικό που θα ήταν ενδεχομένως σημαντικές για αυτές από φορολογική άποψη.

Η Επιτροπή θα υποβάλει μια πρώτη ανάλυση του θέματος στα κράτη μέλη το φθινόπωρο και, βάσει των παρατηρήσεων που θα λάβει, θα καθορίσει στη συνέχεια τα επόμενα βήματα που ενδείκνυνται.

3. Ενίσχυση της εποπτείας των παραγόντων διευκόλυνσης και προώθησης του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού

Ο ρόλος ορισμένων χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών και συμβούλων στην υποβοήθηση των πελατών τους να αποκρύψουν χρήματα σε υπεράκτιες χώρες έχει έλθει στο προσκήνιο με τις πρόσφατες αποκαλύψεις των μέσων ενημέρωσης. Ενώ ορισμένες πολύπλοκες συναλλαγές και εταιρικές δομές μπορεί να έχουν απόλυτα νόμιμους σκοπούς, άλλες υπεράκτιες δραστηριότητες μπορεί να δικαιολογούνται λιγότερο ή ακόμη να είναι παράνομες. Σε επίπεδο ΕΕ έχουν ήδη ληφθεί ορισμένα σημαντικά μέτρα προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο εταιρείες και ιδιώτες να χρησιμοποιούν τεχνητές ή συγκεκαλυμμένες υπεράκτιες δομές με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τους νέους κανόνες για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών λογαριασμών¹⁰, τις διατάξεις κατά των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών της οδηγίας για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής¹¹, το αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και τις προτεινόμενες τροποποιήσεις της τέταρτης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ωστόσο, φαίνεται ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη για λήψη περαιτέρω μέτρων, είτε μέσω οριζόντιων είτε μέσω τομεακών διατάξεων οι οποίες θα επικεντρώνονται ειδικά στους παράγοντες προώθησης ή διευκόλυνσης μηχανισμών φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Τα ανωτέρω θα βοηθήσουν τις αρμόδιες αρχές να εντοπίζουν και να τερματίζουν μια τέτοια δραστηριότητα σε πρώιμο στάδιο και να καλύπτουν τα νομοθετικά κενά που την επιτρέπουν. Θα έχουν επίσης αποτρεπτικό χαρακτήρα για όσους ενθαρρύνουν ενεργά και εφαρμόζουν επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό.

Το σχέδιο BEPS (διάβρωση της φορολογικής βάσης και μεταφορά των κερδών) του ΟΟΣΑ (Δράση 12) συνιστά στα κράτη να απαιτούν από τους φορολογούμενους και τους παράγοντες προώθησης μηχανισμών φορολογικού σχεδιασμού (φορολογικούς συμβούλους, νομικούς συμβούλους, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κ.λπ.) να δημοσιοποιούν τους μηχανισμούς επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού που χρησιμοποιούν ή προωθούν. Ορισμένα κράτη μέλη¹² έχουν ήδη εφαρμόσει τέτοιους μηχανισμούς υποχρεωτικής δημοσιοποίησης σε εθνικό επίπεδο, ενώ άλλα βρίσκονται

¹⁰ COM (2013) 348

¹¹ COM (2016) 26

¹² Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Πορτογαλία

στο στάδιο εξέτασής τους. Ωστόσο, δεδομένου του διασυννοριακού χαρακτήρα του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, οι αμιγώς εθνικοί μηχανισμοί μπορεί να έχουν περιορισμένα μόνον αποτελέσματα. Τον Μάιο του 2016, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή «να εξετάσει νομοθετικές πρωτοβουλίες σχετικά με κανόνες υποχρεωτικής γνωστοποίησης σύμφωνα με το πνεύμα της Δράσης 12 του σχεδίου του ΟΟΣΑ για τη BEPS, με στόχο την εισαγωγή πιο αποτελεσματικών αντικινήτρων για μεσολαβητές που συνεργούν σε σχεδιασμούς φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής». Η εν λόγω έκκληση έρχεται να προστεθεί στην επανειλημμένη έκκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για αυστηρότερα μέτρα κατά των παραγόντων διευκόλυνσης και προώθησης μηχανισμών φοροδιαφυγής.

Η Επιτροπή θα εξετάσει τον βέλτιστο τρόπο με τον οποίο θα ενισχύσει την εποπτεία και θα διασφαλίσει την εφαρμογή αποτελεσματικών αντικινήτρων για τους παράγοντες προώθησης και διευκόλυνσης μηχανισμών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού¹³. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται, για παράδειγμα, η ενίσχυση της διαφάνειας των εν λόγω μηχανισμών προς όφελος των φορολογικών αρχών.

Για τον σκοπό αυτό, το φθινόπωρο του 2016 η Επιτροπή θα δρομολογήσει δημόσια διαβούλευση για να συγκεντρώσει απόψεις σχετικά με την καταλληλότερη προσέγγιση.

Παράλληλα, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τον ΟΟΣΑ και άλλους διεθνείς εταίρους για το ενδεχόμενο παγκόσμιας προσέγγισης για μεγαλύτερη διαφάνεια των δραστηριοτήτων των συμβούλων, πέραν της σύστασης για τη BEPS (Δράση 12).

4. Προώθηση αυστηρότερων προτύπων χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης σε παγκόσμιο επίπεδο

Τα μέτρα της ΕΕ κατά της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής είναι ουσιαστικής σημασίας για την προστασία των φορολογικών βάσεων των κρατών μελών, τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις και την προώθηση ενός δικαιότερου και ανταγωνιστικότερου περιβάλλοντος στην ενιαία αγορά. Ωστόσο, δεδομένου του παγκόσμιου χαρακτήρα των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών, είναι ουσιαστικής σημασίας να ληφθούν μέτρα σε διεθνές επίπεδο κατά των αδιαφανών συστημάτων και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.

Εν προκειμένω, η ΕΕ στηρίζει σθεναρά τις προσπάθειες του ΟΟΣΑ να διασφαλίσει την παγκόσμια εφαρμογή αυστηρότερων προτύπων χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης, αφενός μέσω του χωρίς αποκλεισμούς πλαισίου για την υλοποίηση του σχεδίου BEPS, και αφετέρου μέσω των εργασιών του Παγκόσμιου Φόρουμ για την παρακολούθηση της φορολογικής διαφάνειας. Η ΕΕ έχει θέσει τάχιστα σε εφαρμογή το νέο παγκόσμιο πρότυπο για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών για χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς (Κοινό Πρότυπο Αναφοράς), καθώς και μέτρα καίριας σημασίας του σχεδίου BEPS, μέσω δεσμευτικής νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, δίνει το παράδειγμα όσον αφορά τη χρηστή φορολογική διακυβέρνηση σε διεθνές επίπεδο. Ύψιστη προτεραιότητα αποτελεί επί του παρόντος να διασφαλισθεί ότι οι διεθνείς εταίροι της ΕΕ εφαρμόζουν επίσης τα εν λόγω αυστηρότερα πρότυπα χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης, και η ΕΕ πρέπει να ασκήσει μεγαλύτερη πίεση στα παγκόσμια φόρα, ιδίως στην Ομάδα των 20 (G20) για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

¹³ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/index_el.htm

Τον Ιανουάριο του 2016 η Επιτροπή παρουσίασε μια εξωτερική στρατηγική για πραγματική φορολόγηση¹⁴, προκειμένου να διασφαλίσει συνεκτική προσέγγιση της ΕΕ για την προώθηση της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης παγκοσμίως. Ως μέρος της εν λόγω στρατηγικής, η Επιτροπή καθόρισε μια σειρά μέσων για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης παγκοσμίως, στα οποία συμπεριλαμβάνονται συμφωνίες με τρίτες χώρες και παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες για την τήρηση των προτύπων χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης. Για την αντιμετώπιση των χωρών που αρνούνται να εφαρμόσουν τα πρότυπα χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης, η Επιτροπή πρότεινε μια νέα διαδικασία κατάρτισης καταλόγου της ΕΕ. Αυτή αποτελεί απάντηση στις εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁵ για κατάρτιση ενωσιακού καταλόγου των μη συνεργάσιμων φορολογικών δικαιοδοσιών. Ο κοινός κατάλογος της ΕΕ θα βασίζεται σε σαφή, αντικειμενικά και δικαιολογημένα σε διεθνές επίπεδο κριτήρια, σε μια αυστηρή διαδικασία ενδελεχούς ελέγχου και σε ανοικτό διάλογο με τις εν λόγω τρίτες χώρες. Οι υπουργοί οικονομικών της ΕΕ ενέκριναν την εν λόγω διαδικασία κατάρτισης καταλόγου στο Συμβούλιο ECOFIN τον Μάιο του 2016 και ζήτησαν ο πρώτος κατάλογος της ΕΕ να είναι έτοιμος το 2017. Επίσης, ζήτησαν από την Ομάδα Εργασίας για τον Κώδικα Δεοντολογίας όσον αφορά τη Φορολογία των Επιχειρήσεων να εξετάσει τη λήψη ενδεδειγμένων αντίμετρων τα οποία θα συμπληρώνουν τον κατάλογο.

Ο κοινός κατάλογος της ΕΕ θα πρέπει να αποτελεί σημαντικό αποτρεπτικό μέσο, το οποίο θα στοχεύει χώρες που αρνούνται να συμμετάσχουν στην παγκόσμια δράση μετάβασης προς δικαιότερη και διαφανέστερη φορολογία. Επιπλέον, η πρόσφατη έκκληση της G20 για διεθνή κατάλογο των μη συνεργάσιμων φορολογικών δικαιοδοσιών παρέχει προστιθέμενη αξία στη διαδικασία κατάρτισης του καταλόγου της ΕΕ. Ο κοινός κατάλογος της ΕΕ μπορεί να χρησιμεύει ως προσχέδιο για τον μελλοντικό διεθνή κατάλογο, δεδομένου ότι θα βασίζεται σε διεθνώς συμφωνημένα πρότυπα.

Για τη διευκόλυνση της ταχείας εκπόνησης του καταλόγου της ΕΕ, η Επιτροπή ολοκληρώνει την προκαταρκτική αξιολόγηση του συνόλου των τρίτων χωρών, προκειμένου να καθορίσει τον κίνδυνο που ενδέχεται να προκύψει από τη διάβρωση των φορολογικών βάσεων των κρατών μελών. Θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα της εν λόγω ανάλυσης στην Ομάδα Εργασίας για τον Κώδικα Δεοντολογίας όσον αφορά τη Φορολογία των Επιχειρήσεων πριν από το καλοκαίρι. Σε αυτή τη βάση, τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να προσδιορίσουν γρήγορα τις τρίτες χώρες τις οποίες επιθυμούν να υποβάλουν σε περαιτέρω έλεγχο από πλευράς χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης και να εγκαινιάσουν τον διάλογο με τις επιλεγμένες φορολογικές δικαιοδοσίες πριν από το τέλος του 2016.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης στενά με τον ΟΟΣΑ για την εκπόνηση ενός φιλόδοξου και αποτελεσματικού διεθνούς καταλόγου των μη συνεργάσιμων φορολογικών δικαιοδοσιών.

5. Βελτίωση της προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος

Τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί στην Ευρώπη πολιτική συναίνεση για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, παρέχοντας τη δυνατότητα εφαρμογής σημαντικών μέτρων, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Οι πιο

¹⁴ COM (2016) 24

¹⁵ Εκθέσεις TAXE 1 και 2 : <http://www.europarl.europa.eu/committees/el/taxe/work-in-progress.html>

πρόσφατες ιδιαίτερα προβεβλημένες υποθέσεις φοροαποφυγής εταιρειών και φοροδιαφυγής προσώπων, στις οποίες δόθηκε ευρεία δημοσιότητα μετά από καταγγελίες μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, εντείνουν την ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. Η προστασία των προσώπων που αναφέρουν ή αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με πράξεις και παραλείψεις που συνιστούν σοβαρή απειλή ή ζημία για το δημόσιο συμφέρον δεν ενισχύει μόνο τη δυνατότητα των εργαζομένων να διαδίδουν τις εν λόγω πληροφορίες, αλλά και τη δυνατότητα καθοριστικής συμβολής στη βελτίωση του εντοπισμού της απάτης και της φοροδιαφυγής, που στερούν τις ευρωπαϊκές φορολογικές αρχές από νόμιμα φορολογικά έσοδα. Ως εκ τούτου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν απευθύνει έκκληση για βελτίωση της προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος.

Η προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος είναι απαραίτητη εάν ληφθεί υπόψη ότι οι θεσμικές διαδικασίες λογοδοσίας βασίζονται στη δημοσιοποίηση των πληροφοριών για τον εντοπισμό πιθανών αξιόποινων πράξεων. Η προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα συμβάλλει στην αντιμετώπιση της κακοδιαχείρισης και των παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένης της διασυννοριακής διαφθοράς που αφορά εθνικά ή ενωσιακά οικονομικά συμφέροντα. Επίσης, από πλευράς λειτουργίας της ενιαίας αγοράς και εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, μπορεί να βοηθήσει στην πειθαρχική δίωξη των εταιρειών και στην προστασία του κοινωνικού συμφέροντος, πράγμα που επιτρέπει την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην αγορά και, ως εκ τούτου, την προσέλκυση δυνητικών επενδυτών και επιχειρηματικών εταίρων.

Η Επιτροπή υποστηρίζει πλήρως τον στόχο προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος από αντίποινα. Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος στην τομεακή νομοθεσία της ΕΕ, καθώς και εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν αποτελεσματικούς και αξιόπιστους μηχανισμούς προκειμένου να ενθαρρύνουν την αναφορά στις αρμόδιες αρχές πιθανών ή πραγματικών παραβάσεων των κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες υπόχρεες οντότητες οφείλουν να θεσπίσουν διαδικασίες για τους εργαζομένους ή τα πρόσωπα που βρίσκονται σε παρόμοια θέση τα οποία καταγγέλλουν παραβάσεις των εν λόγω κανόνων. Παρόμοιες απαιτήσεις έχουν θεσπιστεί για τις δικηγορικές εταιρείες και τις εταιρείες λογιστικού ελέγχου και σε άλλους τομείς του ενωσιακού δικαίου, όπως η κατάχρηση αγοράς και οι συλλογικές επενδύσεις σε κινητές αξίες. Η ενωσιακή νομοθεσία περί εμπορικού απορρήτου θέτει το πλαίσιο εντός του οποίου διασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ της σημασίας της επαγγελματικής δεοντολογίας και της εμπιστευτικότητας των επιχειρηματικών πληροφοριών και της αποτελεσματικής προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος.

Εφόσον δεν προβλέπεται στην ενωσιακή νομοθεσία ειδική διάταξη για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, ισχύει η εθνική νομοθεσία. Σε αυτή περιλαμβάνονται τομείς όπως η συμμόρφωση με το φορολογικό δίκαιο, οι οποίοι προς το παρόν δεν καλύπτονται από διατάξεις της ΕΕ για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις διατάξεις των κρατών μελών για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος και να διευκολύνει την έρευνα και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών με σκοπό να ενθαρρύνει τη βελτίωση της προστασίας σε εθνικό

επίπεδο. Παράλληλα, η Επιτροπή θα εξετάσει τη σκοπιμότητα ανάληψης περαιτέρω δράσης σε ενωσιακό επίπεδο.

Προκειμένου να ενισχυθεί η προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, η Επιτροπή εκτιμά τη σκοπιμότητα ανάληψης οριζόντιας ή περαιτέρω τομεακής δράσης σε ενωσιακό επίπεδο, τηρώντας την αρχή της επικουρικότητας.

Συμπέρασμα

Τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος σε επίπεδο ΕΕ στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής, της απάτης και της διαφθοράς. Η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας, τη σημαντική μείωση των δυνατοτήτων επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και την προώθηση της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τη στιγμή που αυτές οι προτάσεις υλοποιηθούν πλήρως, θα αλλάξουν σε μόνιμη βάση το φορολογικό τοπίο στην Ευρώπη, καθιστώντας το δικαιότερο, πιο ανοικτό και πιο αποδοτικό για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τα κράτη μέλη εντός της ενιαίας αγοράς.

Ωστόσο, στη μάχη για ένα δικαιότερο και διαφανέστερο φορολογικό σύστημα πρέπει να καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες, με ικανότητα ταχείας αντίδρασης στις νέες συνθήκες και γεγονότα. Οι πρακτικές που ήρθαν στο φως με τις πρόσφατες διαρροές στα μέσα ενημέρωσης αναγκάζουν την ΕΕ να προχωρήσει περαιτέρω στη βελτίωση του εσωτερικού συντονισμού της κατά καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών και να συνεργαστεί στενά με διεθνείς εταίρους, ιδίως με την Ομάδα των 20 και τον ΟΟΣΑ, για ένα φιλόδοξο παγκόσμιο πρόγραμμα δράσης κατά αξιόποινων πράξεων οικονομικού χαρακτήρα.

Τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση μπορεί να συμβάλουν σημαντικά στην πρόληψη αδιαφανών και ενίοτε παράνομων μηχανισμών που πρόσφατα αποκαλύφθηκαν από τα μέσα ενημέρωσης. Η σθεναρή και αποτελεσματική δράση σε αυτούς τους τομείς θα επιτρέψει στην ΕΕ να διατηρήσει τη θέση της στην πρώτη γραμμή της παγκόσμιας χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης και να παροτρύνει τους διεθνείς εταίρους της να πράξουν το ίδιο. Αυτό θα ενισχύσει τη δικαιοσύνη και θα συμβάλει στην προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων στην Ευρώπη.